Kvinnor i Svenska kyrkan

Kvinnoglöd

Nyhetsbrev från Kvinnor i Svenska kyrkan Nr 4 2021

Elegant begrepp infört av elegant dam

Detta är Frida Stéenhoff, feminist, dramatiker, föredragshållare, målare. Det var faktiskt Frida som införde termen feminism i landet, vid ett föredrag 1903 där hon propagerade för kvinnlig rösträtt. Och hon sade:

”Den regerande moralen uppmuntrar mannen att förtrycka kvinnan, genom att beröva mannen hans hjärta och kvinnan hennes förstånd /.../ Feminismen är en varm försvararinna för det fria tänkandet, mot klerikalismen eller prästväldet, för fredsrörelsen, mot militarismen, för social nydaning, mot klass- och kapitalförtryck.”

I 21 år bodde Stéenhoffs i Sundsvall. Där skrev Frida några av sina viktigaste dramer och höll sina mest uppmärksammade föredrag.

Därför är det naturligt att Barbro Björk och föreningen Qvinnouniversitetet i Sundsvall ligger bakom att skulptören Camilla Bergman skapar en skulptur av Frida Stéenhoff. Den ska avtäckas i maj nästa år mittemot Sundsvalls teater, där några av Fridas kontroversiella dramer framfördes.

En utställning på Sundsvalls museum öppnar i dagarna. Det pågår även studiecirklar där deltagarna läser hennes dramer och debattskrifter.

Bildkälla: Sundsvalls museum.

Sid 3

KviSk fokus 2021: Skapa delaktighet!

Hur skapar vi delaktighet?

KviSks fokus för 2021, Skapa delaktighet! behåller vi även nästa år, 2022.

Men vad innebär Skapa delaktighet? Hur gör vi? Vem ska skapa delaktighet – och för vem? Delaktighet i vad? Säkert finns det många olika uppfattningar bland medlemmarna och förtroendevalda.

I några nummer framöver kommer Kvinnoglöd att fråga KviSk-medlemmar vad de menar med att Skapa delaktighet. sid 4

Mer i detta nummer:

Den första biografin över Gunnel Vallquist sid 2

En klimatmanifestation i Skellefteå sid 4

Kallelse till årsmöte för Kvinnor i Svenska kyrkan

lördagen den 7 maj 2022 kl 9.30
på Vårdnäs stiftsgård, Linköpings stift

Alla medlemmar har rätt att närvara vid årsmötet. Rösträtt har de representanter som utses av respektive stiftsgrupp eller nätverk enligt stadgarna.

Motioner kan väckas av enskild medlem eller av stiftsgrupp/nätverk och ska ha inkommit till ordf Bodil Davidsson senast den 7 mars 2022.

Förslag till dagordning och övriga handlingar skickas ut till representanter och övriga anmälda senast tre veckor före årsmötet.

Årsmötet äger rum i anslutning till konferensen Våreld. Program med uppgifter om anmälningstid med mera, kommer med Kvinnoglöd nr 1/2022.

För styrelsen/Bodil Davidsson ordförande

När verkligheten tränger sig på

Framför mig på köksbänken ligger trattkantareller på tork. Att plocka svamp och sedan ta hand om den får mig att känna tacksamhet för det naturen ger. Samtidigt är jag nöjd med mig själv – självhushållargenen spritter till, den finns där långt inne.

Det var när jag skulle slå upp en kopp kvällskaffe som svampdoften än en gång väckte den där känslan. Egentligen var mina tankar någon helt annanstans, fast i tiden alldeles nyss, i ett kyrkorum fyllt av Johannes Brahms Vier ernste Gesänge, fyra allvarliga sånger.

Liv och död i koncentrat

Liv och död, människor och djur, trygghet och fruktan, glädje och sorg. Allt detta i koncentrat i text och musik. Tiden stod stilla under valven. Jag var där och bara där.

Sedan – tillbaka till verkligheten:

Flyktingarna som sitter fast i kylan vid gränsen mellan Belarus och Polen. Så fruktansvärt. Ingenstans får de komma.

Klimatmötet som slutade med ett steg fram och ett tillbaka, i grunden ligger den orättvisa fördelningen av jordens resurser, de vi redan gjort slut på och de som är kvar.

Krönika

En enligt forskare kanske nära förestående solstorm, som kan slå ut vitala delar av den elektroniska infrastruktur vi alla är beroende av.

Ännu en ung man, som ligger död med skott i kroppen. Ännu en kvinna, som mördats av sin partner.

Ett lagförslag, som skulle kunna bli inledningen till en process där vi formellt avkönas och jämställdhetsarbetet försvåras i brist på faktaunderlag om hur villkoren ser ut för kvinnor respektive män.

Hur ska vi kunna härbärgera allt? Och vad kan vi göra?

Det går att förändra

Hela detta nummer av Kvinnoglöd visar att mycket går att förändra, fast det inte sett så ut från början. Kvinnor går samman för rättvisa, jämställdhet och för klimatet. Aktuellt fokus för Kvinnor i Svenska kyrkan är *Skapa delaktighet*. När vi delar problem delar vi också vägar till lösning.

Dessutom är både Brahms och trattkantareller en del av verkligheten.

I tro och förtröstan

Bulle Davidsson
Ordförande i KviSk

Berörande biografi över Gunnel

”Att gå in i motsägelsen, att vila i spänningspunkten, att slå rot i förvandlingen, att överlåta sig åt mörkret /.../ likväl det enda sannfärdiga, outhärdligt, och den enda befrielsen.”

Slå rot i förvandlingen är titeln på den första biografin om Gunnel Vallquist. Katolik, författare, översättare, fredskämpe, akademiledamot. Alva Dahl behandlar hela hennes liv, från uppväxten i en officersfamilj med mittpunkten på Mössseberg i Västergötland, till hennes sista dagar på Josephinahemmet, ett katolskt äldreboende i Bromma, där hon avled vid 97 års ålder.

Aldrig kunde jag tänka mig att jag skulle läsa en redogörelse för Andra Vatikankonciliet (1962 – 1965) med sådant intresse, ja, spänning! Sedd ur Vallquists perspektiv genom Alva Dahls ögon är redogörelsen, ja, hela boken, som en vägvisare i andlighet.

Kapitlet om konciliet är bara en del av Alva Dahls, fil dr i nordiska språk, omfångsrika, innehållsrika, välskrivna och enkelt disponerade biografi över Vallquist (1918 – 2016).

Dahl beskriver hur Vallquist i unga år söker sig till katolicismen, till benediktinernunnorna i Paris, och till ett skrivande liv. Hennes stora översättningsverk Prousts På spaning efter den tid som flytt, i sju delar, som tog 30 år.

Hur tidegärden varit en ständig följeslagare. Meditation och bön. Vänskapen med Olof Hartman och Sigtunastiftelsen. Gemenskapen i Rimbo. 1970-talets påverkan. Hennes strävan efter kyrklig enhet.

Dahl diskuterar hennes roll som kvinna i det intellektuella livet. Hon rör sig bland män i det kulturella etablissemanget, och upplever sig aldrig diskriminerad. Att hon är kvinna ser hon som oväsentligt. Hon har många kvinnliga vänner och förebilder i sitt liv, Barbo Alving, Emilia Fogelklou, Margit Sahlin, Anne-Marie Thunberg, för att nämna några.

Bibelkommissionen, från vilken hon avgick i protest mot att översättningsprinciperna inte tog hänsyn till texternas verkningshistoria och levande tradition.

För mig var det en stor upplevelse att få lära känna Gunnel Vallquist. Att få lära känna henne genom Alva Dahls andliga och kunniga tolkning. Boken om den orädda och konsekventa Gunnel Vallquist berör mig stort.

Läst

Elisabeth Enger, redaktör

Slå rot i förvandlingen, Gunnel Vallquists liv och livshållning, Ellerströms 2021
Läs även www.skbl.se/sv/artikel/GunnelVallquist, Svenskt kvinnobiografiskt lexikon (artikel av Maria Green)

Kvinnoglöd nr 4/2021 Årgång 11. Kvinnoglöd är ett nyhetsbrev från Kvinnor i Svenska kyrkan KviSk och ges ut 4 ggr/år, även på hemsidan www.kvinnorisvenskakyrkan.se. Nyhetsbrevet trycks på miljövänligt papper hos Silanders Grafiska AB i Göteborg.
Manusstopp för nästa nummer: Fredagen den 4 februari 2022
Ansvarig utgivare: Bulle Davidsson. *Redaktör:* Elisabeth Enger. *Redaktionsråd:* Gunilla Bäckström, Luleå stiftsgrupp, Marianne Staaf-Gälldin, Härnösands stiftsgrupp, Karin Burstrand, Göteborgs stiftsgrupp, Ragnhild Greek, Stockholms stiftsgrupp
Redaktionens adress: Elisabeth Enger, Låbyn Hagen 501, 662 92 Åmål. Du kan även mejla till eenger.hagen@gmail.com

Frida – för kärlek, rättvisa och fred

Frida Wadström, född 1865, växte upp i Stockholm, pappa var redaktör, pastor, och en av grundarna till Evangeliska fosterlandsstiftelsen. Hon växte upp i en överklassmiljö, där familjen bland annat hade kontakter med kungahuset.

Frida gifte sig vid 22 års ålder med läkaren Gotthilf Stéenhoff med mottagning i Sundsvall, och de umgicks självklart i den högborgerliga societeten.

Men den värsta branden i landets historia inträffade i Sundsvall 1888 med fem döda och 9000 hemlösa. Stéenhoffs inhystes hos en fiskarfamilj. Frida kom även i kontakt med den fattiga befolkningen genom Gotthilfs arbete.

De båda radikaliserades, vilket inte sågs med blida ögon av en del i umgängeskretsen.

Frida engagerade sig för fattighjälp och engagerade sig i ensamstående mödrars och deras barns situation. I fyra artiklar i veckotidningen Idun förespråkar hon bland annat att papporna bör ta aktiv del i barnens skötsel och uppfostran även under småbarnsåren, och att kvinnor skulle kunna bli präster. Hon skriver om kvinnlig rösträtt och kvinnans deltagande i samhällslivet. Den fjärde artikeln handlar om ett äktenskap som inte blir av, då kvinnan inser att det skulle beröva henne friheten. Frida hade själv varit myndig i ett år, från 21 års ålder till 22, då hon gifte sig och Gotthilf blev hennes förmyndare

1896 trycktes Fridas första drama, Lejonets unge, under pseudonym. Den fick goda recensioner och berömdes för personteckningen, men gjorde också skandal i vida kretsar, då den pläderade för kärlek utan äktenskap.

Så inleddes Frida Stéenhoffs resa som avslutades i Stockholm, engagerad medlem i många radikala föreningar och sällskap för rösträtt, sexuell upplysning, fred och mot nazismen, och med vänner som Ellen Key, Elin Wägner, Hinke Bergegren och Georg Brandes. Frida Stéenhoff avled 1945.

Elisabeth Enger

Porträtt av Frida Steénhoff från hennes rösträttskort 1903. Bildkälla: Sundsvalls museum.

Hela Frida Stéenhoffs författarskap är fritt och tillgängligt på nätet via http://libris.kb.se

Läs mer om Frida Stéenhoff på www.skbl.se/sv/artikel/FridaSteenhoff, Svenskt kvinnobiografiskt lexikon

Tema i detta nr: Kvinnors rörelser

Skarp, rolig och drastisk

I en fyrsidig tidning i ungefärligt A3-format beskriver Qvinnouniversitetet i Sundsvall Frida Stéenhoffs liv och gärning.

Hon införde begreppet Feminist och var därmed den första feministen i Sverige: Frida Stéenhoff, feminist, dramatiker, föredragshållare, målare.

I maj nästa år avtäcks en skulptur föreställande Frida Stéenhoff på Esplanaden mitt emot Sundsvalls teater.

– Sedan jag blev uppmärksammad på Frida Stéenhoff har hon funnits i mitt medvetande, berättar Barbro Björk, som lobbat och motionerat för att Frida skulle lyftas fram i form av en skulptur.

Föreningen Qvinnouniversitetet adopterade idén, liksom med tiden Sundsvalls kommun. En tävling utlystes och skulptören Camilla Bergman tog hem uppdraget.

Skulptören har tyckt det har varit ett fantastiskt roligt och intressant arbete.

– Skulpturen har fått den tyngd och koncentration som jag ville, säger hon. Men vill i övrigt inte kommentera sitt arbete förrän efter avtäckningen.

Flera instanser och fonder, bland annat Fredrika Bremer-förbundet, har donerat pengar till projektet.

– Frida Stéenhoff hade ett seriöst samhällsintresse, satte sig in i frågor och tog ställning, förde fram sina åsikter i pjäser, föredrag, debattskrifter, säger Barbro Björk.

– Hon var otroligt skarp, rolig, drastisk och motiverade sina ställningstaganden mycket bra, säger hon.

Två studiecirklar om Frida Stéenhoffs författarskap har pågått under hösten, ledda av Barbro Björk och Marianne Staaf Gälldin. En utställning om henne, *För kärlek, rättvisa och fred*, invigs den 4 december på Sundsvalls museum, med porträttfotografier, citat ur skrifter, tidningsartiklar, privata brev samt fotografier från familjealbum och museets fotoarkiv. Målningar och skrifter av Frida visas i original.

Elisabeth Enger

Manifestation för klimatet

Fredag den 5 nov genomfördes en manifestation i centrala Skellefteå under temat *Klimatmötet i Glasgow.*

Korta tal varvades med pilgrimsvandring runt torget.

Anna-Stina Wikström, medlem i Kvinnor i Svenska kyrkan, talade om Act Svenska kyrkans representation i Glasgow genom den vandring som Pilgrims for Future genomfört. Grupper av pilgrimer har vandrat från olika delar av Europa och demonstrerade samma dag tillsammans med oss andra i världen som vill klimaträttvisa. Den svenska gruppen som letts av Annika Spalde vandrade i 103 dagar från Vadstena till Glasgow.

Maria Lund bad en bön för förhandlingarna i Glasgow. Foto Pia Wernersson

Gunilla Bäckström, medlem i Kvinnor i Svenska kyrkan och i den lokala Stödgruppen för Fridays for Future, presenterade deras krav som idag synliggörs i världens alla fem kontinenter:

- ◆ Håll temperaturökningen under 1,5 grader
- ◆ Följ Parisavtalet
- ◆ Säkerställ klimaträttvisa
- ◆ Lyssna på den bästa förenade vetenskapen

Maria Lund, präst i Svenska kyrkan, gjorde oss uppmärksamma på att det inte räcker med kunskap om hur klimatet mår, en måste låta insikten sjunka in i kroppen för att det skall bli en egen insikt om att livet och skapelsen är hotat. Hon avslutade med en bön att de som nu förhandlar vidare i Glasgow må vara burna med Guds välsignelse till goda överenskommelser.

Fredag den 5 nov genomfördes en manifestation i centrala Skellefteå under temat Klimatmötet i Glasgow. Foto: A-S Wikström

Gruppen av pilgrimer vandrade runt torget i Skellefteå, i tanken tillsammans med Pilgrims for Future i Glasgow. Kvinnor för Freds processions- och fredskors buret i täten. Fred på Jorden och med Jorden är endast möjlig genom Klimaträttvisa.

Arrangörer var Kvinnor i Svenska Kyrkan/Luleå stift och Stödgrupp i Skellefteå för Fridays for Future.

Elisabeth Enger och Gunilla Bäckström

Vad innebär Skapa delaktighet! – för dig?

Att bjuda in – kvinnor behöver höras

Marianne Wasend, Sollefteå

– Delaktighet är att bjuda in, att kvinnor ska få mera att säga till om.

– Det är svårt att svara på. Vad finns det som kan locka fler kvinnor att bli delaktiga?

– Vi kvinnor behöver synas och höras. Vi som förening har ju stått för öppenhet. Kvinnor behöver höras mera, det har ju också skett, numera är kvinnor mer delaktiga i kyrkan.

– Intressanta personer som lockat mig att bli delaktig i Svenska kyrkan och Kvinnor i Svenska kyrkan är Elsa Bernadotte och Margit Sahlin.

Kunna påverka och bli lyssnad på

Katarina Evenseth, Göteborg

– Delaktighet för mig innebär att det finns möjlighet att påverka, att framföra sin uppfattning och bli lyssnad på.

Foto: Ronald Eek

– Vi har alla olika erfarenheter med oss i bagaget och för att fatta så kloka beslut som möjligt är det viktigt att så många perspektiv som möjligt kommer fram i diskussionerna.

Att ha tillit till människorna

Boel Henckel, Karlstad

– För mig innebär det nog att jag försöker lyssna på andra och släppa in dem i mitt eget tänkande och kanske även i mina känslor beroende på sammanhang och situation.

– Det innebär att ha förtroende och tillit till medmänniskorna. I bästa fall ger det ömsesidigt utbyte så att vi till exempel kan förstå varandra och samarbeta bra kring gemensamma uppgifter och mot samma mål.

Rättelse

Det var Borlängegruppen av Kvinnor i Svenska kyrkan som höll årsmöte i Norberg, vilket refererades i Kvinnoglöd nr 3. Borlängegruppen är en del av stiftsgruppen i Västerås stift. Kvinnoglöd beklagar felskrivningen.

Vill du bli medlem?

Gamla och nya medlemmar hälsar vi varmt välkomna!

Sätt in årsavgiften 100 kr på bankgiro 422-3699. Glöm inte ange namn, adress, födelseår och eventuell e-postadress.

Du kan även swisha medlemsavgiften till KviSk. Mejla då dina personuppgifter till Elisabeth Nilsson, kassor@kvinnorisvenskakyrkan.se

Swishnumret är: 123 691 859 3